

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
Федеральное государственное автономное учреждение
высшего профессионального образования
"Казанский (Приволжский) федеральный университет"
Отделение массовых коммуникаций

Программа дисциплины

Татарские календари: становление и развитие БЗ.В.10

Направление подготовки: 031300.62 - Журналистика

Профиль подготовки: Средства массовой информации (национальная журналистика)

Квалификация выпускника: бакалавр

Форма обучения: очное

Язык обучения: русский

Автор(ы):

Зайни Р.Л.

Рецензент(ы):

Гарифуллин В.З.

СОГЛАСОВАНО:

Заведующий(ая) кафедрой: Гарифуллин В. З.

Протокол заседания кафедры No ____ от " ____ " _____ 201__ г

Учебно-методическая комиссия Института социально-философских наук и массовых коммуникаций (отделение массовых коммуникаций):

Протокол заседания УМК No ____ от " ____ " _____ 201__ г

Регистрационный No 86851113

Казань

2014

Содержание

1. Цели освоения дисциплины
2. Место дисциплины в структуре основной образовательной программы
3. Компетенции обучающегося, формируемые в результате освоения дисциплины /модуля
4. Структура и содержание дисциплины/ модуля
5. Образовательные технологии, включая интерактивные формы обучения
6. Оценочные средства для текущего контроля успеваемости, промежуточной аттестации по итогам освоения дисциплины и учебно-методическое обеспечение самостоятельной работы студентов
7. Литература
8. Интернет-ресурсы
9. Материально-техническое обеспечение дисциплины/модуля согласно утвержденному учебному плану

Программу дисциплины разработал(а)(и) доцент, к.н. (доцент) Зайни Р.Л. Кафедра татарской журналистики Отделение массовых коммуникаций , zaini@yandex.ru

1. Цели освоения дисциплины

Показать значение истоков татарской журналистики в культурном наследии прошлого, достижения в системе национального просвещения и в социально-политической, культурной жизни страны; познакомить студентов с деятельностью и литературным мастерством выдающихся авторов календарей, раскрывая закономерности развития татарской печати, освещая направление и содержание календарных изданий XX века, историю их развития как первенцов национальных СМИ.

2. Место дисциплины в структуре основной образовательной программы высшего профессионального образования

Данная учебная дисциплина включена в раздел " Б3.В.10 Профессиональный" основной образовательной программы 031300.62 Журналистика и относится к вариативной части. Осваивается на 4 курсе, 8 семестр.

Включена в раздел "Б3. В.10 Цикл профессиональных дисциплин" и относится к базовой (общепрофессиональной) части. Осваивается на четвертом курсе (8 семестр).

3. Компетенции обучающегося, формируемые в результате освоения дисциплины /модуля

В результате освоения дисциплины формируются следующие компетенции:

Шифр компетенции	Расшифровка приобретаемой компетенции
ОК-10 (общекультурные компетенции)	способность к социальной и профессиональной адаптации, социальной и профессиональной мобильности
ОК-15 (общекультурные компетенции)	способность использовать знания в области естественнонаучных дисциплин, базироваться на принципах научного подхода в процессе формирования своих мировоззренческих взглядов, касающихся взаимоотношений человека с окружающей средой и проблем безопасности жизнедеятельности и умение использовать естественнонаучные знания в своей социальной и профессиональной деятельности
ПК-38 (профессиональные компетенции)	знание основ организации научного исследования в сфере журналистики
ПК-43 (профессиональные компетенции)	осуществлять селекцию, редактирование, компоновку, перепакетирование и ретрансляцию информации, получаемой из Интернета или поступающей от информационных агентств, других СМИ, органов управления, служб изучения общественного мнения, РК- и рекламных агентств, аудитории

В результате освоения дисциплины студент:

1. должен знать:

Историю татарских календарей, факторы, определяющие их развитие в разные периоды; ориентироваться в том, как складывались различные виды и типы татарских календарей; творчество выдающихся авторов-составителей; представлять особенности становления и развития татарских календарей как первенцев татарской печати; понимать значение и роль истории татарских календарей в системе татарской журналистики

2. должен уметь:

Ориентироваться в вопросах тематического и жанрового богатства татарской календарной литературы

3. должен владеть:

Навыками анализа современных календарей; при подготовке материалов стремиться соответствовать лучшим образцам татарской журналистики.

4. должен демонстрировать способность и готовность:

Применять полученные знания на практике.

4. должен демонстрировать способность и готовность:

Применять полученные знания на практике.

4. должен демонстрировать способность и готовность:

Применять полученные знания на практике.

4. должен демонстрировать способность и готовность:

Применять полученные знания на практике.

4. Структура и содержание дисциплины/ модуля

Общая трудоемкость дисциплины составляет 4 зачетных(ые) единиц(ы) 144 часа(ов).

Форма промежуточного контроля дисциплины экзамен в 8 семестре.

Суммарно по дисциплине можно получить 100 баллов, из них текущая работа оценивается в 50 баллов, итоговая форма контроля - в 50 баллов. Минимальное количество для допуска к зачету 28 баллов.

86 баллов и более - "отлично" (отл.);

71-85 баллов - "хорошо" (хор.);

55-70 баллов - "удовлетворительно" (удов.);

54 балла и менее - "неудовлетворительно" (неуд.).

4.1 Структура и содержание аудиторной работы по дисциплине/ модулю

Тематический план дисциплины/модуля

N	Раздел Дисциплины/ Модуля	Семестр	Неделя семестра	Виды и часы аудиторной работы, их трудоемкость (в часах)			Текущие формы контроля
				Лекции	Практические занятия	Лабораторные работы	
1.	Тема 1. Кереш дәрес. Татар календарьлары барлыкка килүнең алшартлары.	8	1	2	0	0	
2.	Тема 2. Беренче өстәл һәм стена календарьлары.	8	2-5	2	0	0	

N	Раздел Дисциплины/ Модуля	Семестр	Неделя семестра	Виды и часы аудиторной работы, их трудоемкость (в часах)			Текущие формы контроля
				Лекции	Практические занятия	Лабораторные работы	
3.	Тема 3. XX гасыр башында чыккан татарча календарьлар.	8	6-9	4	4	0	коллоквиум контрольная работа
4.	Тема 4. 1841-1917 елларда чыккан календарьларның типологиясе.	8	10-13	2	0	0	
5.	Тема 5. 1841-1917 елларда чыккан календарьлардагы материалларның тематикасы. Жанрлар системасы.	8	14-18	4	0	0	устный опрос
6.	Тема 6. Совет чоры календарьлары.	8	1-3	2	4	0	домашнее задание
7.	Тема 7. Бүгенге көн календарьлары.	8	4-7	0	8	0	письменная работа реферат
	Тема . Итоговая форма контроля	8		0	0	0	экзамен
	Итого			16	16	0	

4.2 Содержание дисциплины

Тема 1. Кереш дәрес. Татар календарьлары барлыкка килүнең алшартлары.

лекционное занятие (2 часа(ов)):

Татар матбугаты барлыкка килсен өчен хезмәт иткән тарихи, иҗтимагый, сәяси, мәдәни, икътисади сәбәпләр. XIX гасырда Россиядә цензура торышы. Татар телендә китаплар чыгару. Патша хакимиятенә китап һәм матбугат бастыру эшенә каршы килүе сәбәпләре. Казан университеты галимнәре И.И.Запольский, М.Г.Никольскийның, зыялылар К.Насыри, П.Пашино, В.Курочкин, Г.Ильяси, Ш.Әхмәров, Ә.Максуди, К.Мотыйгы, О.С.Лебедева һ.б. татарча матбугат булдыру өлкәсендәге эшчәнлеге. Газеталарны алыштырырлык чара - календарьлар чыгаруга керешү. Дөнья тарихында календарьлар тоткан урын. Төрле халыкларда календарь тарихы. Россиядә XIX-XX гасырларда рус телендәге басма календарьларның эчтәлеге.

Тема 2. Беренче өстәл һәм стена календарьлары.

лекционное занятие (2 часа(ов)):

Рәхмәтулла Әмирханов һәм татарларда яңа басма төре - "Горрәлек" календаре. Аның күләме һәм эчтәлегә. Татарларда 1841-1871 нче еллар аралыгында чыккан даими булмаган календарьларның эчтәлегә. Каюм Насыйриның мәғрифәтчелек эшчәнлегә. 1871 нче ел өчен басылып чыккан календарьларының яңалыгы һәм төп үзенчәлегә. К.Насыйриның 1871-1898 нче елларда төзеп бастырган календарьларының фәнни белемнәр таратуга һәм татар халык авыз ижаты әсәрләрен популярлаштыруга керткән өлеше. Шиһабетдин Рәхмәтуллинның мәғрифәтчелек эшчәнлегә. 1891-1901 нче еллар аралыгында чыгарга өстәл календарьларының белешмә характерында булуы. Татар телендә беренче стена календарьларының авторы Фатих Халидинең мәғрифәтчелек эшчәнлегә. Календарьларында үгет-нәсихәт бирүче хикәятләр. Татар матбугатында беренче тапкыр буларак, кулинария темасын күтөрү. Әхмәтәди Максудиниң мәғрифәтчелек эшчәнлегә. Ул төзеп бастырган календарьларда башка төлдәге басмалардан күчереп алып бастырылган мәғлүматлар.

Тема 3. XX гасыр башында чыккан татарча календарьлар.

лекционное занятие (4 часа(ов)):

XX гасыр башында барлыкка килгән яңа төр басма календарьларга хас төп үзенчәлекләр. Шәрәфетдин Шаһидуллинның мәғрифәтчелек эшчәнлегә. Әлегә шәхеснең татар рекламасын популярлаштыру юлында алып барган эшчәнлегә. "Заман" календарьларының эчтәлегә. Аларда фотоиллюстрацияләр куллану. Календарьда татар тормышын, татарлардан атаклы кешеләр тормышын яктырту. Минһажетдин Кадермәти һәм аның "Мәшвәрәт" календаре. Календарьның эчтәлегә. Анда яңа полиграфия мөмкинлекләрен файдалана башлау.

практическое занятие (4 часа(ов)):

Бертуган Кәримовлар, "Сәбах" кәтәпханәсе, "Милләт" кәтәпханәсе, "Кәримов, Хөсәенов һәм К" иптәшлегә тарафыннан чыгарылган календарьларына тематик һәм жанр ягынан характеристика. С.И.Строганов календарьларының рекламаны үстерүгә керткән өлеше.

Тема 4. 1841-1917 елларда чыккан календарьларның типологиясе.

лекционное занятие (2 часа(ов)):

Горрәлек, календарь, төквәим, альманах - календарь атамалары. Календарь басмага характеристика. Календарь һәм газета-журнал кебек басма массакүләм мәғлүмат чаралары арасындагы аерма һәм охшашлыklar. Календарьларны типларга бүлү. Ел исәбе буенча - ай һәм кояш календарьлары, вакыт буенча - "мәңгелек", еллык һәм сезонлы, куллану өлкәсе буенча - дини һәм дөньяви, мәғлүматының эчтәлеге буенча - универсаль һәм махсус, максати юнәлеше буенча - фәнни, уку-өйрәтү, популяр, гамәли, реклама календарьлары, конструкцияләре буенча өстәл һәм дивари төрләргә бүленүе. 1841-1917 еллар аралыгында чыккан татар календарьларының ел исәбе буенча берьюлы ай һәм кояш календарьлары булуы. К.Насыйри. Ш.Рәхмәтуллин, Ш.Шаһидуллин, М.Кадермәтинен еллык басмалары, М.Ш.Салихов тарафыннан төзелгән 12 еллык календарь, Ф.Халидинең 25 еллык басмасы. Универсаль эчтәлектәге календарьлар (К.Насыйри, Ш.Рәхмәтуллин басмалары). Махсуслашкан эчтәлектәге календарьлар (Ш.Шаһидуллин, К.Бәширов, М.Кадермәти басмалары).

Тема 5. 1841-1917 елларда чыккан календарьлардагы материалларның тематикасы.

Жанрлар системасы.

лекционное занятие (4 часа(ов)):

1841-1917 елларда чыккан календарьлардагы материалларның тематикасы. Жанрлар системасы. Календарьлар ярдәмендә фәнни белемнәр тарату. Аларда урын алган тарих, география, астрономия, астрологиягә кагылышлы материаллар. Тарихи мәгълүматлар урнаштыру. К.Насыйриның "Хәтердә тотарга тиешле бәгъзе вакыйгалар", "Русиянең башланганлыгы", Ш.Рәхмәтуллинның "Россия императорының нәсел вә әуладлары", "Заман" календарында "Русия патшасының нәселе" хронологияләре. Ш.Рәхмәтуллинның "Казан шәһәрәндәге вә аның кысаларындагы мәчетләр" күзәтүе, "Заман"да ел саен атаклы кешеләр турында басылып килгән мәгълүматларның эчтәлеге. К.Насыйри, К.Бәширов, Ф.С.Әль-Сатмыш, "Мөхәммедия" мәдрәсәсе басмаларында дөньядагы халык саны, диннәр турында статистик мәгълүматлар. К.Бәширов календарындагы "Жир йөзәндәге зуррак мәмләкәтләрнең жәгърәфияви статистикасы" фәнни-популяр мәкаләсе. "Мәшвәрат" календарында "Сәйярәләр хакында мөхтәсар мәгълүмат" мәкаләсе. Календарьларда хәбәри жанрларның кулланылышы. К.Насыйри, К.Бәширов, Ш.Шанидуллин басмаларында хәбәри жанрлар. Жәмгыятьтәге вакыйгаларга карата фикер белдерү максатында аналитик язмаларга мөрәжәгать итү. Тәмәке тарту, исерткеч эчүгә каршы юнәлдерелгән фәнни-популяр мәкаләләр. Халыкның милли үзаңын күтәрү максатыннан язылган мөхбирнамәләр. Материалларда иҗтимагый, сәяси, әдәби, педагогик темалар. Календарьларда фотосурәтләр басылу. Фотохәбәр, фоторепортаж жанры барлыкка килү процессы. Татар галимнәре тарафыннан халык авыз иҗаты әсәрләрен җыю эшчәнлеге. Календарь авторларының да бу эшкә үз өлешләрен кертүе. К.Насыйри һәм Ф.Халиди календарьларындагы сынамышлар, К.Насыйри, Ш.Рәхмәтуллин, "Шәрыкъ", "Заман" басмаларындагы мәкальләр һәм әйтемнәр, К.Насыйри басмасындагы бәет һәм риваятьләр. Бертуган Кәримовлар, "Сәбах", "Милләт" кәтепханәләре, "Мөхәммедия" мәдрәсәсе, Ф.Халиди басмаларында мәзәкләр.

Тема 6. Совет чоры календарьлары.

лекционное занятие (2 часа(ов)):

Беренче совет календарлары. Аларда традицион эчтәлекнең яңа чор идеологиясә белән бәйләлектә бирелүе. Бөек Ватан сугышына кадәр чыккан календарьларның типологиясә һәм алардагы төп темалар. Бөек Ватан сугышы чоры календарьларының төп темалары. Бөек Ватан сугышы чоры календарьларында идеологик тәрбия. Сугыш һөнәренә һәм саклану чараларына өйрәтү. Туган илгә мөхәббәт, дошманга нәфрәт тәрбияләүдә халык авыз иҗаты әсәрләренә һәм милли чараларга мөрәжәгать итү. Календарьларда әдәби әсәрләр куллануның әһәмияте.

практическое занятие (4 часа(ов)):

Сугыштан соңгы календарьларда тема төрлеләге.

Тема 7. Бүгенге көн календарьлары.

практическое занятие (8 часа(ов)):

Бүгенге чорда чыгучы календарьларга материал туплау үзенчәлекләре. Газета һәм журнал редакцияләре каршында чыга башлаган календарьлар. Аларны әзерләүдә журналистларның катнашуы. Газета рубрикаларының календарьларда кабатлануы. Календарьга материал туплау принциплары: теманың "картаймавы", чор өчен әһәмияте, материал геройларының популярлык дәрәжәсә; төрле ел фасылларына туры килерлек мәгълүматларның булуы (бакча эшләре, кош-корт асрау һ.б.); материалларның календарьның типологиясенә туры килүе (хатын-кызлар өчен, аш-су әзерләү буенча һ.б.); язмаларның күләме; материалларда миллилекнең чагылыш табуы.

4.3 Структура и содержание самостоятельной работы дисциплины (модуля)

N	Раздел Дисциплины	Семестр	Неделя семестра	Виды самостоятельной работы студентов	Трудоемкость (в часах)	Формы контроля самостоятельной работы
3.	Тема 3. XX гасыр башында чыккан татарча календарьлар.	8	6-9	подготовка к коллоквиуму	8	коллоквиум
				подготовка к контрольной работе	12	контрольная работа

N	Раздел Дисциплины	Семестр	Неделя семестра	Виды самостоятельной работы студентов	Трудоемкость (в часах)	Формы контроля самостоятельной работы
5.	Тема 5. 1841-1917 елларда чыккан календарьлардагы материалларның тематикасы. Жанрлар системасы.	8	14-18	подготовка к устному опросу	10	устный опрос
6.	Тема 6. Совет чоры календарьлары.	8	1-3	подготовка домашнего задания	10	домашнее задание
7.	Тема 7. Бүгенге көн календарьлары.	8	4-7	подготовка к письменной работе	16	письменная работа
				подготовка к реферату	20	реферат
	Итого				76	

5. Образовательные технологии, включая интерактивные формы обучения

Предусмотрено использование в учебном процессе активных и интерактивных форм проведения занятий, таких как разбор конкретных ситуаций, встречи с представителями СМИ.

6. Оценочные средства для текущего контроля успеваемости, промежуточной аттестации по итогам освоения дисциплины и учебно-методическое обеспечение самостоятельной работы студентов

Тема 1. Кереш дәрес. Татар календарьлары барлыкка килүнең алшартлары.

Тема 2. Беренче өстәл һәм стена календарьлары.

Тема 3. XX гасыр башында чыккан татарча календарьлар.

коллоквиум , примерные вопросы:

Подготовиться к обсуждению следующих вопросов: 1. Каюм Насыйриның мәғрифәтчелек эшчәнлеге. 2. К.Насыйриның 1871-1898 нче елларда төзеп бастырган календарьларының фәнни белемнәр таратуга һәм татар халык авыз иҗаты әсәрләрен популярлаштыруга керткән өлеше. 3. Ш.Рәхмәтуллинның мәғрифәтчелек эшчәнлеге. 1891-1901 нче еллар аралыгында чыгарга өстәл календарьлары. 4. Фатих Халидинең мәғрифәтчелек эшчәнлеге. Календарьларында үгет-нәсихәт бирүче хикәятләр. 5. Әхмәтһади Максудиниң мәғрифәтчелек эшчәнлеге. Календарьның төп эчтәлеге. 6. Татарларда 1841-1871 нче еллар аралыгында чыккан даими булмаган календарьларның эчтәлеге.

контрольная работа , примерные вопросы:

Ответить на следующие вопросы: 1. Татар календарьлары барлыкка килүнең алшартлары. 2. Татар мәғрифәтчеләренең татарча матбугат булдыру өлкәсендәге эшчәнлеге. 3. Календарьлар чыгаруга керешүнең үзенчәлекләре һәм әһәмияте. 4. Дөнья тарихында календарьлар тоткан урын. 5.Россиядә XIX-XX гасырларда рус телендәге басма календарьларның эчтәлеге. 6. Р.Әмирханов һәм "Горрәлек" календаре. Аның күләме һәм эчтәлеге.

Тема 4. 1841-1917 елларда чыккан календарьларның типологиясе.

Тема 5. 1841-1917 елларда чыккан календарьлардагы материалларның тематикасы. Жанрлар системасы.

устный опрос , примерные вопросы:

Подготовить ответы к вопросам: 1. XX гасыр башында чыккан татарча календарьларның төп үзенчәлекләре. 2. Шәрәфетдин Шәһидуллинның мәғрифәтчелек эшчәнлеген, татар рекламасын популярлаштыру юлында алып барган эшчәнлеген. 3. "Заман" календарьларының эчтәлеген. 4. Минһажетдин Кадермәти һәм аның "Мәшвәрәт" календарен. 5. XX гасыр башы календарьларына тематик һәм жанр ягыннан характеристика. 6. С.И.Строганов календарьларының рекламаны үстерүгә керткән өлеше. 7. 1841-1917 елларда чыккан календарьларның типологиясе.

Тема 6. Совет чоры календарьлары.

домашнее задание , примерные вопросы:

Проанализировать два выпуска любого настенного календаря с 1951 по 1991 гг. При анализе обращать внимание на следующие моменты: Календарьларда хәбәри жанрларның кулланылышы, аналитик язмаларга мөрәҗғәгать итү, фотосурәтләр басылу, фотохәбәр, фоторепортаж жанры, авторларының халык авыз иҗаты әсәрләрен җыюга керткән өлеше.

Тема 7. Бүгенге көн календарьлары.

письменная работа , примерные вопросы:

Изучить и написать работу на тему: "Бүгенге чорда чыгуучы календарьларга материал туплау үзенчәлекләре".

реферат , примерные темы:

Подготовить материалы и написать реферат на тему "Газета һәм журнал редакцияләре каршында чыга башлаган календарьлар".

Тема . Итоговая форма контроля

Примерные вопросы к экзамену:

ВОПРОСЫ К ЭКЗАМЕНУ

1. Татар календарьлары барлыкка килүнең алшартлары.
2. Татар мәғрифәтчеләренең татарча матбугат булдыру өлкәсендәге эшчәнлеген.
3. Календарьлар чыгаруга керешүнең үзенчәлекләре һәм әһәмияте.
4. Дөнья тарихында календарьлар тоткан урын.
5. Россиядә XIX-XX гасырларда рус телендәге басма календарьларның эчтәлеген.
6. Р.Әмирханов һәм "Горрәлек" календарен. Аның күләме һәм эчтәлеген.
7. Татарларда 1841-1871 нче еллар аралыгында чыккан даими булмаган календарьларның эчтәлеген.
8. Каюм Насыйринның мәғрифәтчелек эшчәнлеген.
9. К.Насыйринның 1871-1898 нче елларда төзеп бастырган календарьларының фәнни белемнәр таратуга һәм татар халык авыз иҗаты әсәрләрен популярлаштыруга керткән өлеше.
10. Ш.Рәхмәтуллинның мәғрифәтчелек эшчәнлеген. 1891-1901 нче еллар аралыгында чыгарга өстәл календарьлары.
11. Фатих Халидинең мәғрифәтчелек эшчәнлеген. Календарьларында үгет-нәсихәт бирүче хикәятләр.
12. Әхмәтәди Максудинның мәғрифәтчелек эшчәнлеген. Календарьларының төп эчтәлеген.
13. XX гасыр башында чыккан татарча календарьларның төп үзенчәлекләре.
14. Шәрәфетдин Шәһидуллинның мәғрифәтчелек эшчәнлеген, татар рекламасын популярлаштыру юлында алып барган эшчәнлеген.
15. "Заман" календарьларының эчтәлеген.
16. Минһажетдин Кадермәти һәм аның "Мәшвәрәт" календарен.
17. XX гасыр башы календарьларына тематик һәм жанр ягыннан характеристика.
18. С.И.Строганов календарьларының рекламаны үстерүгә керткән өлеше.
19. 1841-1917 елларда чыккан календарьларның типологиясе.
20. Календарьларда хәбәри жанрларның кулланылышы.
21. Календарьларда аналитик язмаларга мөрәҗғәгать итү.

22. Календарьларда фотосурәтләр басылу. Фотохәбәр, фоторепортаж жанры барлыкка килү процессы.
23. Календарь авторларының халык авыз ижаты әсәрләрен җыюга кертән өлеше.
24. Беренче совет календарлары.
25. Бөек Ватан сугышына кадәр чыккан календарьларның типологиясе һәм алардагы төп темалар.
26. Бөек Ватан сугышы чоры календарьларының төп темалары.
27. Бүгенге чорда чыгуы календарьларга материал туплау үзенчәлекләре.
28. Газета һәм журнал редакцияләре каршында чыга башлаган календарьлар.

7.1. Основная литература:

- 1.Зайни Р.Л. Татарские печатные календари: становление и развитие / Р.Л.Зайни. - Казань: Изд-во КГУ, 2005. - 153 с. (на кафедре татарской журналистики имеется в количестве больше 20 экз.)
- 2.Йөз еллык матбугатыбыз: үткәне, бүгенгесе, киләчәге. Конференция (Казан, 17 май 2005 ел) материаллары: докладлар һәм тезислар. - Казан: Казан ун-ты нәшр., 2005. - 144 б. (на кафедре татарской журналистики имеется в количестве больше 20 экз.)

7.2. Дополнительная литература:

- 1.Амирханов Р.У. Татарская демократическая печать (1905-1907 гг.) / Р.У.Амирханов. - М.: Наука, 1988. - 191 с.
- 2.Газеты и журналы на татарском языке. (1905-1985) / Сост. Р.М.Нуруллина. - Казань, 1989. - 94 с.
- 3.Гайнанов Р.Р. Татар вакытлы матбугаты (1905-1924): Библиографик күрсәткеч / Р.Р.Гайнанов, Р.Ф.Мәрданов, Ф.Н.Шәкүров. - Казан: Рухият, 1999. - 310 с.
- 4.Гайнуллин М.Х. Татарская литература и публицистика начала XX века / М.Х.Гайнуллин. - Казань, Тат. кн. изд-во, 1983. - 352 с.
- 5.Гафуров В.З. Развитие полиграфии и печати в Татарии / В.З.Гафуров, З.З.Мифтахов. - Казань: Изд-во КГУ, 1977. - 268 с.
- 6.Каримуллин А.Г. Татарская книга пореформенной России: Исследование / А.Г.Каримуллин. - Казань: Тат. кн. изд-во, 1983. - 320 с.
- 7.Мәрдиева М.Б. Татар журналистикасы тарихы буенча очерктар: Югары уку йортларының журналистика бүлеген студентларына "Татар журналистикасы тарихы" курсы буенча уку ярдәмчеге / М.Б.Мәрдиева. - Казан: Казан ун-ты нәшр., 2003.- 32 б.
- 8.Чернышев Е.И. К истории татарской периодической печати в России. Проект журнала "Файда" ("Польза") / Е.И.Чернышев. - Казань: Татполиграф, 1930. - 128 с.

7.3. Интернет-ресурсы:

- Вагапова Ф. Художественное многообразие татарских календарей (С древнейших времен до 1917 г.) - http://ioann.tol.ru/magazine/go/anonymous/main/?path=mg:/numbers/2008_2/10/02
- Зайни Р.Л. ФОРМИРОВАНИЕ И РАЗВИТИЕ ЖАНРОВ РЕКОМЕНДАЦИИ И МИНИ-СОВЕТА В ТАТАРСКИХ КАЛЕНДАРЯХ - http://www.gramota.net/articles/issn_1997-2911_2012_5_19.pdf
- Самоопределиться татарам помогли календари - <http://mediart.ru/blog/dissertatsii/401-1-samoopredelitsya-tataram-pomogli-kalendar.html>
- Татарские календари - <http://www.kalendariki.org/stat/yh1.html>
- Татарские печатные календари - <http://calensu.ru/sankt-peterburg/risunki/tatarskie-pechatnye-kalendar.html>

8. Материально-техническое обеспечение дисциплины(модуля)

Освоение дисциплины "Татарские календари: становление и развитие" предполагает использование следующего материально-технического обеспечения:

Мультимедийная аудитория, вместимостью более 60 человек. Мультимедийная аудитория состоит из интегрированных инженерных систем с единой системой управления, оснащенная современными средствами воспроизведения и визуализации любой видео и аудио информации, получения и передачи электронных документов. Типовая комплектация мультимедийной аудитории состоит из: мультимедийного проектора, автоматизированного проекционного экрана, акустической системы, а также интерактивной трибуны преподавателя, включающей тач-скрин монитор с диагональю не менее 22 дюймов, персональный компьютер (с техническими характеристиками не ниже Intel Core i3-2100, DDR3 4096Mb, 500Gb), конференц-микрофон, беспроводной микрофон, блок управления оборудованием, интерфейсы подключения: USB, audio, HDMI. Интерактивная трибуна преподавателя является ключевым элементом управления, объединяющим все устройства в единую систему, и служит полноценным рабочим местом преподавателя. Преподаватель имеет возможность легко управлять всей системой, не отходя от трибуны, что позволяет проводить лекции, практические занятия, презентации, вебинары, конференции и другие виды аудиторной нагрузки обучающихся в удобной и доступной для них форме с применением современных интерактивных средств обучения, в том числе с использованием в процессе обучения всех корпоративных ресурсов. Мультимедийная аудитория также оснащена широкополосным доступом в сеть интернет. Компьютерное оборудование имеет соответствующее лицензионное программное обеспечение.

Учебно-методическая литература для данной дисциплины имеется в наличии в электронно-библиотечной системе "КнигаФонд", доступ к которой предоставлен студентам. Электронно-библиотечная система "КнигаФонд" реализует легальное хранение, распространение и защиту цифрового контента учебно-методической литературы для вузов с условием обязательного соблюдения авторских и смежных прав. КнигаФонд обеспечивает широкий законный доступ к необходимым для образовательного процесса изданиям с использованием инновационных технологий и соответствует всем требованиям новых ФГОС ВПО.

Программа составлена в соответствии с требованиями ФГОС ВПО и учебным планом по направлению 031300.62 "Журналистика" и профилю подготовки Средства массовой информации (национальная журналистика) .

Автор(ы):

Зайни Р.Л. _____

"__" _____ 201__ г.

Рецензент(ы):

Гарифуллин В.З. _____

"__" _____ 201__ г.